

Pożegnanie z człowiekiem

„Gdzie się podziła nasza mądrość, którą zastąpiła wiedza.

Gdzie się podziła nasza wiedza, którą zastąpiła informacja.”

T. S. Eliot

*Jan Wadowski
Politechnika Wrocławska
Studium Nauk Humanistycznych
jan.wadowski@pwr.wroc.pl*

Bioniczny myśliciel

Utopia

Wizja idealnych społeczeństw i sposobów życia

Utopie abstrakcyjne

Utopie konkretne

Utopie mogą spełniać bardzo ważną rolę relatywizując określone przekonania i rzekome konieczności życia ludzkiego.

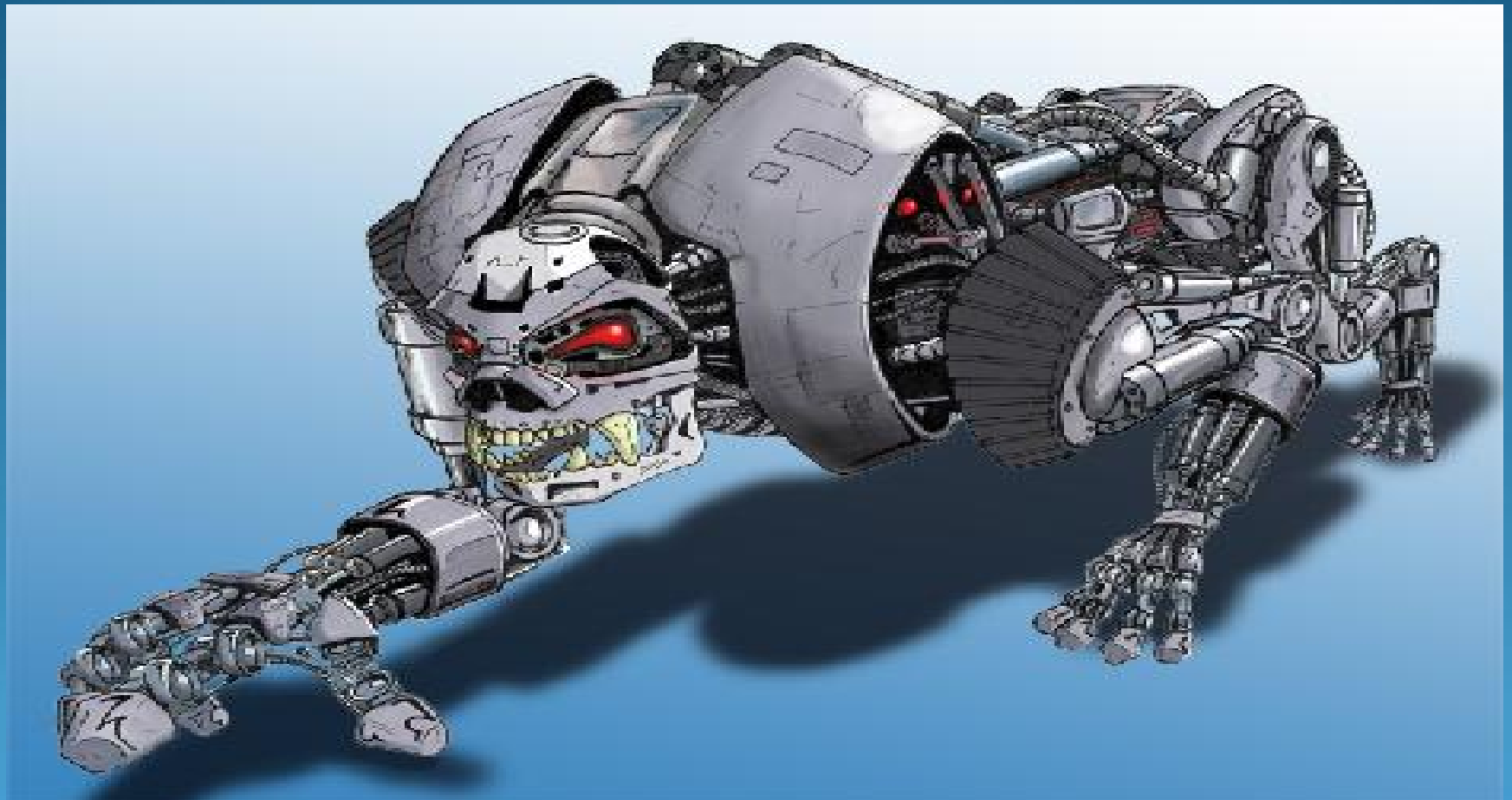
Prawdziwy utopista głęboko wierzy w możliwość realizacji własnej wizji.

Są trzy rodzaje utopii –
psychologiczno-etyczne
społeczno - cywilizacyjne
naukowo - techniczne

Utopista – duch niepokodzony

- Jest to ktoś, kto nie godzi się z istniejącą rzeczywistością i poszukuje jakiegoś ideału.
- Żyjąc w tym rozdarciu między tym, co jest a tym, co jest pomyślane (możliwość), utopista tworzy wizje.
- Wierzy on, że jego rozwiązania nie są oderwane od przyszłej rzeczywistości i często podejmuje działania w celu jej przybliżenia.
- Bez utopii nie ma zmiany, postępu, działania.
- Utopie mogą być zrealizowane dzięki technologiom

Widmo technologii

Transhumanizm

- (*transhuman* - skrót od *transistory human*, "przejściowa forma człowieka")
- *„Transhumanizm to klasa filozofii, które próbują kierować nas w stronę kondycji postludzkiej. Transhumanizm dzieli wiele elementów z humanizmem - przede wszystkim szacunek dla rozumu i nauki, nacisk na postęp i docenianie roli człowieczeństwa (czy transczłowieczeństwa) w życiu. Transhumanizm różni się od humanizmu przez oczekiwanie na radykalne zmiany w naszej naturze i dostępnych nam możliwościach oferowanych nam przez różne nauki i technologie.,,*

Max More

- **Ruch intelektualno – kulturowy, pozytywnie odnoszący się do możliwości, jak i potrzeby, fundamentalnej zmiany ludzkiej kondycji, szczególnie poprzez wykorzystanie technologii do wyeliminowania procesu starzenia się i do ogromnego udoskonalenia intelektualnych, fizycznych i psychicznych możliwości człowieka**
- Transhumaniści rozpatrują ludzką naturę jako „pracę w toku”, otwarty proces, niedopracowany początek, który możemy nauczyć się modyfikować w pożądany sposób.
- Transhumaniści mają nadzieję, że poprzez odpowiedzialne użycie nauki, technologii i innych racjonalnych środków zostaniemy w końcu postludźmi (posthuman), istotami z wybitnie większymi możliwościami niż ludzie, jakimi jesteśmy obecnie.

Tezy transhumanizmu

- 1. Przyszłość ludzkości będzie radykalnie zmieniona przez technologie
- 2. Nowe technologie powinny być wykorzystane dla dobra ludzkości.
- 3. Pozwolą one przekroczyć nasze ograniczenia biologiczne, psychologiczne itp.
- 4. Nowe technologie mogą być bardzo niebezpieczne.
- 5. Trzeba uwzględnić dobro wszystkich, w tym również zwierząt.

GRIN

- Genetyka, robotyka, informatyka, nanotechnologia
- Około 12% amerykańców można określić jako „cyborgi”.
- „Cyborgizacja” oznacza integrację organizmu biologicznego z technologią.

Technologia

- **Technologia - Wiedza o sposobach przetwarzania surowców i wytwarzania wyrobów.**
- Technologia jest sumą pośrednictw pomiędzy nami a światem natury i sumą tych rozłączeń pośredniczących nas nawzajem.
- Technologia w przeciwieństwie do narzędzi jest produktem wielko - skalowych systemów wydobywania, produkcji, dystrybucji i konsumpcji.
- Technologia staje się podstawową przestrzenią relacji społecznych oraz indywidualnych.
- **Technologia jako sztuka osiągnięcia nieśmiertelności i szczęścia oraz przekroczenia człowieczeństwa.**

Prawo Moore'a

- Coraz mniejsze i coraz bardziej kompatybilne z człowiekiem komputery zrównają się z możliwościami jego mózgu w 2020 roku. W 2030 r. moc komputerów przewyższy mózg człowieka dwukrotnie a w 2085 jeden komputer będzie miał moc obliczeniową i pamięć 8 miliardów ludzi.
- Komputery będą myśleć za nas i podejmować optymalne decyzje.
- Elementy sztucznej inteligencji wszczepiane będą bezpośrednio do mózgu, co w znaczący sposób zmieni postrzeganie przez człowieka swego życia i jego sensu.
- Zbliża się epoka bioelektronicznej hybrydyzacji człowieka (człowiek bioniczny).

Antropotechnologia

1. **Następuje coraz większe sprzężenie człowieka z komputerem i siecią.**
2. **Sztuczna inteligencja będzie wspomagać człowieka a nawet kierować jego życiem.**
3. **Nanotechnologia umożliwi człowiekowi o wiele dłuższe życie oraz zapewni nieograniczoną ilość wszelkich dóbr.**
4. **Wkroczą leki prokognitywne, stymulatory i blokery oraz sieci neuronowe sprzężone z mózgiem ludzkim.**
5. **Nastąpi bioelektroniczna hybrydyzacja człowieka.**
6. **Nastąpi genetyczne wspomaganie i planowane.**
7. **Ludzka świadomość będzie przechowywana w sieci.**
8. **Człowiek będzie mógł otrzymać sztuczne ciało.**
9. **Człowiek zaadoptuje się do życia na innych planetach.**
10. **Powstanie Istota postludzka, która zastąpi człowieka.**

Nanotechnologia

- To ogólna nazwa technik i sposobów tworzenia rozmaitych struktur o rozmiarach nanometrycznych, wiąże się z opanowaniem technologii manipulowania i przekształcaniem materii w skali pojedynczych atomów, czyli odległości rzędu nanometrów.
- Info-człowiek - Możliwość wszczepiania do mózgu nanokomputerowych implantów zawierających gotową wiedzę.

Nanoświat XXI wieku

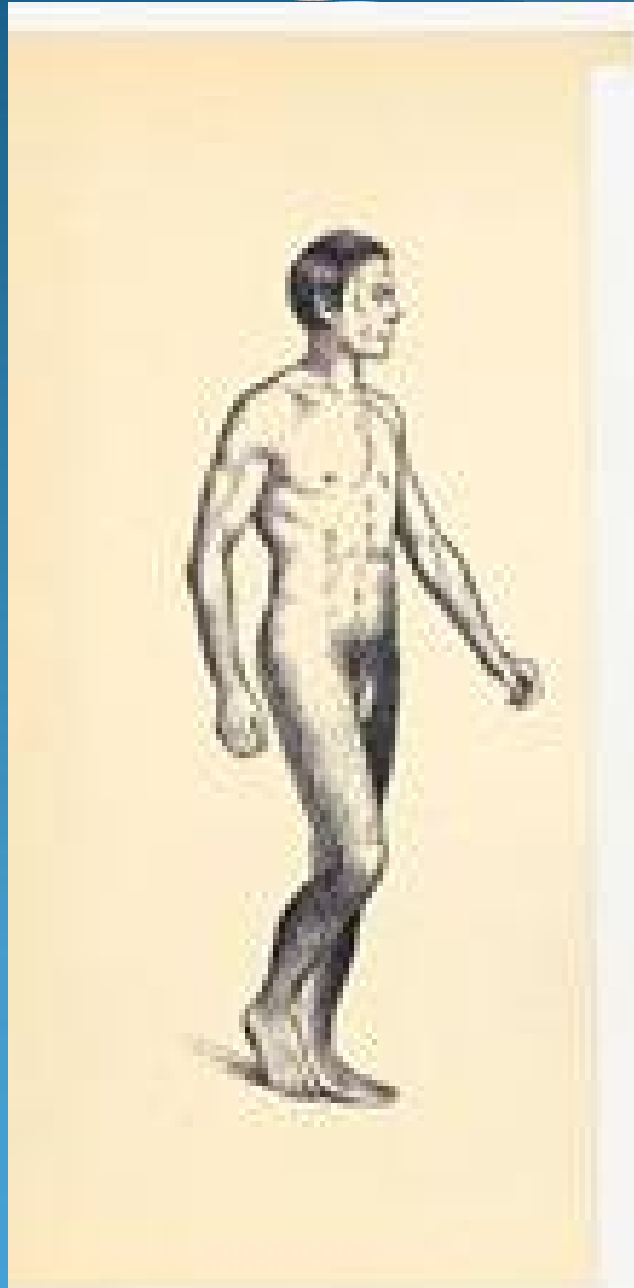
- Nanonauka zajmuje się badaniami zjawisk i manipulowaniem materiałami w skali atomowej, cząsteczkowej i makrocząsteczkowej.
- Zadaniem nanotechnologii jest projektowanie, charakteryzowanie, wytwarzanie i stosowanie struktur, przyrządów, układów, których własności można kontrolować kształtem i rozmiarem w skali nanometrowej ($< 100 \text{ nm} = 10^{-9} \text{ m}$). Jedna miliardowa metra.

Bomba technologiczna

- 1. Nowe materiały i technologie
- 2. Komputery i programy
- 3. „Cyborgizacja” człowieka
- 4. Globalizacja paradygmatu
- 5. Groźba kryzysu
- 6. Konieczność eksploracji przestrzeni kosmicznej

Protetyzm

Sztuczna inteligencja - transczłowiek

- Powstają sztuczne ręce, sztuczne uszy, są pierwsze próby stworzenia sztucznych oczu, a nawet sztuczny hipokamp (prof. Theodore Berger)
- Coraz więcej pojawia się elementów czynnych sprzężonych z systemem nerwowym i mózgiem.
- Robotyka genetyczna – nauka o połączeniu człowieka i maszyny (hybryda).
- Powstanie postczłowiek – istota całkowicie sztuczne o wielokrotnie wyższej inteligencji operatywnej od człowieka (homo sapiens 2.0)

Kultura jako technika

- W miejsce tradycyjnie rozumianej kultury jako nośnika wartości i symboli, pojawia się technokultura jako świat działań wirtualnych i technika jako uczestniczenie w systemie „boskich” możliwości GRIN,
- Technokultura umożliwi całkowite uniezależnienie się człowieka od przyrody, od problemów ze zdrowiem itd.

Technokracja - technoreligia

- Technokracja czyli przewaga tego, co techniczne (w szerokim znaczeniu słowa) nad tym, co humanistyczne.
- Technologie wkraczają w każdą sferę ludzkiego życia a ostatnio dokonuje się to w trybie wykładniczym.
- Technologie podporządkowują sobie zarówno pojedynczych ludzi jak i całe społeczeństwa, w których „czynnik ludzki” jest w coraz większym stopniu eliminowany jako zakłócający istniejący porządek.
- Technokracja to również wiara, że technologie rozwiążą prawie wszystkie ludzkie problemy, włącznie z chorobą i śmiercią.

Technologiczna osobliwość

- Osiągnięcie możliwości przekopiowania (przelew umysłu) świadomości człowieka do sieci.
- Uzyskanie przez AI statusu świadomości, decyzyjności i podmiotowości.
- Możliwość stworzenia człowieka bionicznego i osiągnięcie przez niego nieśmiertelności.

Techno - społeczność

- Ludzie w cywilizacji technokratycznej nie będą odczuwali potrzeby kontaktu z drugą osobą. Zastąpi ją sztuczna inteligencja i wirtualne społeczności.
- Większość kontaktów będzie się dokonywać poprzez multimedialne interfejsy.
- Pojawi się coraz więcej osób będących na wpół sztucznymi istotami.
- Ostatecznie powstanie świadoma superinteligencja.
- Człowiek zostanie zmarginalizowany.

eyewoo.com

Cywilizacja czy polityzacja?

- **Cywilizacja jako technologia**
 1. Odbóstwienie – świata i **ubóstwienie** techniki
 2. **Rytualizacja** techniki jako wygody i narzędzia władzy oraz kontroli.
 3. Antropotechnika – człowiek jako współelement sieci.
 4. Depersonalizacja – usankcjonowanie techniki jako głównego środka komunikacji.
 5. Dyskryminacja genetyczna (*Gattaca – Szok Przyszłości*)
 6. Określenie techniki jako kryterium dobra i zła, prawdy i fałszu, piękna i brzydoty.
 7. Utrata kontroli nad ekspansją techniki
 8. Technopieniądz (zanik pieniądza papierowego)
 9. Masowe bezrobocie (automatyzacja i komputeryzacja)
 10. Intelktualna pauperyzacja (tv - proletariat)

Etyczne podstawy technokracji

- Moralnie dobre jest to, co pożyteczne.
- Pożyteczne jest to, co przynosi człowiekowi szczęście.
- Szczęście daje to, co użyteczne – to, co potęguje ludzką przyjemność i to co redukuje ludzką przykrość.
- Najwyższym dobrem staje się korzyść i posiadanie.
- **Kontrola, manipulacja, wydajność, konkurencja, reifikacja (świata i człowieka).**

Założenia technokratyzmu

- 1. Odrębność człowieka i przyrody (separacja), traktowanie jej jako wrogiej siły, którą trzeba opanować w celu zaspokojenia wyrafinowanych potrzeb.
- 2. Ideał systematycznych, empirycznych badań nad przyrodą (sakralizacja laboratorium).
- 3. Kwantyfikacja przyrody.
- W odniesieniu do człowieka:
 - 1. Odrębność człowieka od człowieka.
 - 2. Człowiek jako królik doświadczalny i obiekt manipulacji.
 - 3. Mechanizacja człowieka i przyrody.

Wątpliwe

- Scjentyzm i technokracja – redukcjonizm.
- Przekonanie, że wraz ze zmianą zewnętrzną nastąpi zmiana wewnętrzna
- Fetyszyzacja i deifikacja techniki
- Możliwość uzyskania nieśmiertelności
- Deklarowane wolności człowieka przy całkowitym uzależnieniu go od sztucznego świata
- Poprawianie natury
- Dystrybucja i planowanie człowieka.

Etyka duszą – technika ciałem

kultury

- Skąd kultura liberalizmu i pluralizmu oraz relatywizmu ma brać podstawy uniwersalnych postaw, przekonań o tym, co dobre a co złe?
- Podstaw tych szuka się w aktualnie obowiązującym autorytecie, jakim jest nauka i jej owoc technika.
- Model nauki jest nadal materialistyczny, a w nim najwyższą wartością jest fizyczny dobrostan, przyjemność rozumiana jako rezultat określonej konsumpcji.
- Czy wzrost techniki jest rakiem ciała kultury i cywilizacji czy też rozkwitem?

Duchowy charakter problemów

- Technologie nie są aksjologicznie obojętne. Pod wpływem postępu naukowo – technicznego zaczęły utrwalać się wyłącznie utilitarne cele i wartości, określane na fundamencie redukcjonizmu i ekskluzywizmu.
- Najwyższą wartością jest tu komfort, wygoda i brak cierpień.
- Najważniejsze jest dobro systemu a nie poszczególnych osób; system musi trwać, jednostki nie.
- Człowiek ma kierować techniką a nie technika człowiekiem.
- ***Im potężniejsza technika, tym bardziej zredukowana duchowość.***

Sens życia człowieka wynika z jego duchowej natury

- 1. Człowiek poznaje wartości duchowe
 - 2. Jest kreatywny – poznaje siebie i innych
 - 3. Rejestruje poznanie w sposób symboliczny
 - 4. Posiada wolność wyboru wartości, reakcji i zachowań
 - 5. Potrzebuje ogólnego sensu życia
-
- 7. Inteligencja racjonalna
 - 8. Inteligencja emocjonalna
 - 9. Inteligencja duchowa

Człowiek a technologie

- Technologie stają się sprawniejsze od człowieka.
- Człowiek łatwo się od nich uzależnia (np. dzieci wolą mieć kontakt z komputerem niż z rodzicami).
- Otoczony światem supertechnologii człowiek nie odczuwa potrzeby kontaktu z drugą osobą, z przyrodą czy ludzką kulturą.
- Jego życie wypełnia coraz bardziej inter i proaktywna technika.
- Jego religią jest wiara w możliwość przelewu umysłu do sieci.
- Atrofii (lub aberracji) ulega sfera *Thymos* (woluntarystyczno – uczuciowa) a rozrasta się sfera *Phronesis* (rozumowa) ujęta niemal wyłącznie jako szybkość, operatywność.
- Czy to jest racjonalne?

Nie wystarczy humanizacja

- Technologie odnoszą się głównie do sfery wartości zewnętrznych, witalnych i intelektualnych.
- Istnieją jeszcze wartości duchowe, które w wymiarze osobowym oznaczają poczucie sensu życia i wewnętrzną harmonię.
- Żadna technika (np. komunikacja) nie zastąpi dialogicznej otwartości, miłości, życzliwości itd.
- Transcendencja nie może oznaczać zdrady człowieczeństwa, które wyraża się w byciu osobą dla innych (miłość).

Sytuacja świata

